

Teksti ja kuvat: Kaisa Aitlahti

Leikitään Lutherin kanssa

Mitä reformaation merkkipäivä antaa lapsille? Miten lasten kanssa voi viettää reformaation 500-vuotisjuhlaa? Saksan evankelis-luterilaisessa kirkossa kehitetty reformaation aarrearkku antaa vinkkejä myös meille – tässä muutama maistiaisen vuoden alkuun.

Kaikki saavat olla mukana, pohtia, luoda ja laulaa. Ei ole kyse siitä, kuka osaa eniten tai on vahvin, miltä kukin näyttää tai mistä tulee. Ratkaisevaa on, että Jumala on lahjoittanut jokaiselle elämän ja merkityksen. Hän haluaa, että juuri sinä olet olemassa.

Ehkä omasta seurakunnastasikin löytyy jotain aarrearkuksi sopivaa. Aarrearkku voi löytyä läheisestä puistosta tai sen voi tehdä itse. Aarrearkun päälle voi nousta tutkimaan maailmaa eri näkökulmasta, eläytymään johonkin

rooliin tai ilmaisemaan oman mielipiteensä muille. Arkun sisään voi tallettaa reformaation aarteita: Raamatun, ristin, kynttilän, laulukirjan, reseptejä yhteisistä ruokahetkistä nauttimiseen (ruokailu oli Lutherin perheen juhlahetki!), asettelumateriaalia ja nukkeja raamatunkertomuksiin tutustumiseen sekä rukouksia. Ja ehkä tarvikkeita linnan rakentamiseen tai keskiaikaisiin leikkeihin tai siemeniä muistuttamaan uskosta tulevaisuuteen: ”Jos tietäisin, että huomenna tulee maailmanloppu, istuttaisin omenapuun”, kerrotaan Lutherin sanoneen. Mitä teidän aarrearkkuunne talletetaan?

Perheenä lasten kanssa

500 vuotta sitten reformaation käynnistänyt Martti Luther on mies, johon kannattaa tutustua tarkemmin. Hän oli sitä mieltä, ettei vain luostarielämä ollut Jumalan mielen mukaista, vaan yhtä lailla elämä perheessä, lasten kanssa. Lapsi on tärkeä osa niin perhettä kuin kirkkoakin. ”Jos haluamme kasvattaa lapsia, meidän on tultava lapsiksi heidän kanssaan”, Luther kirjoitti. Juuri pieninä olemme suuria Jumalan edessä – ja hänen kanssaan on hyvä kasvaa suureksi.

Reformaatio raivasi tietä sille, että jokainen lapsi oppii lukemaan ja kirjoittamaan. Samalla kaikkia kutsutaan myös löytämään Raamattu itse. Reformaatio auttaa löytämään jotain, jonka olemme ehkä matkan varrella kadottaneet. Siinä lapset osaavat auttaa! Lapset ovat loistavia teologeja, kun on tilaa puhua ja luoda sekä kuuntelevia korvia ja näkeviä silmiä.

Pelko ja luottamus

Lutheriin voi tutustua käsittelemällä aluksi vaikkapa pelon ja luottamuksen teemoja. Vaikka Luther oli rohkea uudistaja, myös hän pelkäsi välillä. Kerran Luther joutui hurjaan ukkoseen kävellessään pitkää matkaa vanhempiensa luota opiskelukaupunkiinsa Erfurtiin. Salama iski niin lähelle, että Luther pelkäsi kuolevansa. Silloin hän lupasi Jumalalle, että menisi asumaan luostariin, jos vain säilyisi hengissä. Niin nuorukaisesta, joka oli lähtenyt isänsä toiveen mukaisesti opiskelemaan oikeustiedettä, tulikin munkki ja teologi. Hän luki, oikein ahmi Raamattua ja halusi tietää aina vain enemmän Jumalasta.

Mutta edelleen Lutheria vaivasi levottomuus ja pelko, kun hän mietti, mitä voisi tehdä kelvataksaan Jumalalle. Luther tiesi hyvin tekevänsä välillä väärin ja pelkäsi Jumalan rangaistusta. Hän muisti tapauksen lapsuudestaan:

Eräänä päivänä äiti pyysi Martilta apua. Martin piti hakea varastosta jauhoja ja 20 pähkinää – oli tulossa tärkeitä vieraita. Pähkinät olivat Martin suurta herkkua, mutta niitä sai vain

erityistapauksissa. Siihen aikaan karkkeja ei ollut vielä keksittykään ja joskus harvoin lapset saivat pari rusinaa tai taatelin. Martti laski tarkkaan 20 suurta, kovakuorista saksanpähkinää. Sitten hän mietti: ”Entä jos otankin 21 pähkinää ja syön yhden itse?” Toisaalta Martti tiesi, että pähkinöiden oli riitettävä vielä moneksi kuukaudeksi ennen kuin uusi sato olisi kypsää. ”Vain yksi pähkinä. Eihän sitä kukaan huomaa!” Martti ajatteli ja laittoi pähkinän paitansa laskokseen.

Martti vei jauhot ja 20 pähkinää äidilleen. Kääntyessään pois hän kuitenkin törmäsi uunin kulmaan niin, että hihaan piilotettu pähkinä pamahti rikki ja putosi lattialle. Tietysti äiti huomasi sen, vaikka Martti yritti poimia pähkinän nopeasti talteen. ”Sinä otit pähkinän?” äiti kysyi vihaisena. Martti tiesi, ettei varastaminen tullut heidän perheessään kuuloonkaan. Koko maailma synkkeni Martin mielessä. Pieni Martti mietti peloissaan, mitä voisi tehdä, ettei äiti olisi enää vihainen vaan antaisi anteeksi ja tykkäisi hänestä jälleen.

Samaa Martti mietti aikuisena suhteessa Jumalaan: mitä hän voi tehdä, että Jumala antaisi anteeksi, kun hän toimii väärin? Miten Jumalan kanssa voi tehdä sovinnon? Mitä hän voi tehdä, että Jumala tykkäisi hänestä? Yhtäkkiä, kaiken Raamatun lukemisen ja kiivaan pohdinnan keskellä Martti ymmärsi jotain tärkeää. Emme voi tehdä mitään, jotta Jumala tykkäisi meistä. Hän tykkää meistä nimittäin joka tapauksessa! Jumala antaa anteeksi, koska hän rakastaa meitä. Sitä sanotaan armoksi.

Jumalaa ei tarvitse pelätä. Mikään ei erota meitä Jumalasta – ei edes se, että toimimme väärin. Ei Jumala kaikista tekemistämme asioista pidä, mutta meistä hän pitää aina. Saamme olla hyvissä väleissä Jumalan kanssa. Ja kun tiedämme olevamme hänelle rakkaita, haluamme jakaa rakkautta ja tehdä hyvää toisille ihmisille.

Kun Martti sai omia lapsia, hän pujautti silloin tällöin saksanpähkinän heidän käteensä. Ne muistuttivat Marttia siitä, että Jumala tykkää meistä, kävi miten tahansa.

Martin lapsuudenkertomukseen voidaan eläytyä liikkeillä, tutkimalla pimeyttä ja valoa tai miettimällä, miten lapset olisivat itse toimineet ruokavarastossa tai pähkinän pudottua. Oletko joskus ottanut jotain luvatta ja mitä sitten tapahtui? Miten kotona tai kavereiden kanssa tehdään sovinto? Voidaan luoda uusia kertomuksia tai jatkaa Martin tarinaa. Jokaiselle lapselle voi antaa kuorellisen saksanpähkinän muistoksi Jumalan rakkaudesta.

Turvapaikka

Pelko ja luottamus kuuluvat lapsen ensimmäisiin kokemuksiin. Ne ovat tuttuja tunteita kaikenikäisille. Monet, joista kerrotaan Raamatussa, pelkäsivät myös. Raamattu vakuuttaa, että meidän ei tarvitse jäädä pelon kanssa yksin eikä yrittää työntää sitä pois. Pelosta voi puhua ääneen aikuiselle, ystävälle ja Jumalalle. Jumala on vierellä silloinkin, kun pelottaa. Meillä on turvapaikka Jumalan siipien suojassa (Ps. 91:4). Rakennetaan lasten kanssa turvapaikka Jumalan siipien suojaan – maja tai muu pehmeä ja lämmin paikka, jossa jokaisen on hyvä olla!

Luottamusta ja toisista huolehtimista voi harjoitella myös kantamalla yhtä lasta kerrallaan lakanan tai muun tukevan kankaan päällä. Jaksavatko lapset kantaa aikuista?

Ulkona voidaan kävellä niin, että kaksi lasta kuljettaa kaveriaan, jolta on sidottu silmät. Onko helppo luottaa tien olevan turvallinen silloin, kun ei itse näe? Jumalaakaan ei voi nähdä, mutta hän on silti olemassa ja auttaa löytämään oikean tien.

Keskiaikaista meininkiä

Lutherin aikaan maailma oli aika toisenlainen kuin nyt. Ruuat ja vaatteet olivat erilaisia, samoin asunnot. Jotkut asuivat linnoissa. Vieläkin varsinkin Keski- ja Etelä-Euroopassa on linnoja, jotka on rakennettu Lutherin aikaan, 500 vuotta sitten.

Millainen on hyvä linna? Mistä se on rakennettu? Mikä tekee linnasta linnan? Miksi linnoja on olemassa? Millaista suojaa me tarvitsemme ja mistä suojaa voi löytää? Millaisia ovat lasten omat linnat?

Luther kirjoitti myös virsiä. Yhdessä niistä hän kuvaa Jumalaa linnaksi (VK 170). Mitäköhän Luther tällä mahtoi tarkoittaa? Mitä samaa Jumalassa ja linnassa voi olla?

Tällaisia leikkejä leikittiin jo silloin, kun Martti oli pieni:

- renkaan heitto
- keilaaminen
- tölkkien heitto tai kaato
- miekkataistelua (esim. pitkillä ilmapalloilla)
- siementen sylkeminen mahdollisimman pitkälle
- aartenetsintä
- säkkihyppely
- köydenveto
- puujalkakävely

Iloa Lutheriin ja reformaatioon tutustumiseen!

Lähde: Mit Kindern die Reformation entdecken. Aktionen, Geschichten, Ideen. Das Begleitheft zur Reformationsschatzkiste. Kirche mit Kindern et al. 2015.